

Anna Dudak

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ORCID: 0000-0002-7491-2980

DOI: 10.35464/1642-672X.PS.2019.1.07

Narodowe Centrum Ojcostwa jako przykład nowego ruchu społecznego na rzecz poprawy sytuacji współczesnych ojców

National Center for Fathering as an example of a new social movement that strives to improve the situation of contemporary fathers

ABSTRACT: One of the most important goals of a civic society is the improvement of the lives of individuals who require support and help. Fathers who fight for their rights regarding custody and maintaining contact with their children after a divorce may be considered such individuals. The aim of the article is to present the National Center for Fathering – a non-governmental organization that offers help and support to fathers who are undergoing a divorce crisis and are fighting to maintain contacts with children, as well as strives to prevent the marginalization of fatherhood in contemporary society.

KEYWORDS: Pedagogy, association, National Center for Fathering, new social movement, non-governmental organization.

STRESZCZENIE: Zaangażowanie na rzecz poprawy sytuacji życiowej jednostek potrzebujących wsparcia i pomocy jest jednym z ważnych celów i zadań społeczeństwa obywatelskiego. Takimi osobami są ojcowie walczący o swoje prawa do opieki i kontaktów z dzieckiem po rozwodzie. Celem opracowania jest prezentacja Narodowego Centrum Ojcostwa – organizacji pozarządowej działającej na rzecz pomocy i wsparcia ojców przeżywających kryzys rozwodowy, ubiegających się na drodze sądowej do uregulowania kontaktów z dzieckiem oraz powstrzymywania procesu marginalizacji ojcostwa w życiu społecznym.

SŁOWA KLUCZOWE: Pedagogika, Narodowe Centrum Ojcostwa, nowy ruch społeczny, organizacje, pozarządowe stowarzyszenie.

Wprowadzenie

Nowe ruchy społeczne stanowią odpowiedź na problemy współczesnego świata związane z przeobrażeniami zachodzącymi w społeczeństwie, koncentrują się na problemach, interesach oraz konfliktach społecznych. Ponadto „przełamują partykularyzm odnoszący się do społecznego pochodzenia ich zwolenników, obejmując swoim zasięgiem różne grupy społeczne [...], mają charakter luźnych sieci. Zwykle prezentują trzy kategorie interesów: 1) ogólnoludzkie, 2) potrzeby mniejszości walczących o przynależne im prawa człowieka oraz 3) postulaty osób i grup domagających się prawa do życia na własnych, odrębnych zasadach” (Marczewska-Rytko, Maj 2017, s. 9).

Skupiają się one zazwyczaj na działaniach ukierunkowanych na konkretne zadania wynikające z potrzeb określonych grup społecznych. Specyfiką aktywności podejmowanej przez organizacje społeczne jest inicjacja współczesnej debaty publicznej (Bulira 2017), jakże istotnej w wymianie poglądów i realizacji szeroko rozumianych celów edukacyjnych w społeczeństwie. W literaturze przedmiotu można wskazać różne typy ruchów społecznych. Jedną z typologii jest koncepcja Clausa Offego (1995), który wyróżnia cztery rodzaje nowych ruchów społecznych: ekologiczne, broniące praw człowieka, pacyfistyczne oraz zaangażowane w alternatywną produkcję i dystrybucję dóbr i usług. Działalność organizacji ojcowskich, o których mowa w niniejszym artykule wpisuje się w nowy ruch społeczny nastawiony na obronę praw człowieka, w tym przypadku ojca walczącego o swoje prawa oraz prawa dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców po rozwodzie.

Polska jest krajem, w którym stosunkowo niedawno wzrosła liczba pozarządowych organizacji społecznych, do których zalicza się stowarzyszenia, fundacje i inne zrzeszone formy świadczące różnego typu usługi społeczne. W 2016 roku poziom aktywności Polaków w organizacjach pozarządowych był najwyższy od 1998 roku (Aktywność 2016). Głównym celem działalności tych organizacji, poza realizowaniem zadań publicznych, jest łagodzenie napięć i konfliktów, integrowanie społeczeństwa wokół wspólnych celów oraz eliminowanie niepożądanych zachowań (Pawłowska 2015). Prawna definicja organizacji pozarządowej określona jest w Ustawie o pożytku publicznym i wolontariacie zgodnie, z którą organizacjami pozarządowymi są: „1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, 2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku, – osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia”

(t.j. ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).

Cechą charakterystyczną organizacji pozarządowych jest między innymi dobrowolne i spontaniczne uczestnictwo nastawione na rozwiązywanie problemów społecznych. W Polsce najpopularniejszą formą prawną, w której działają organizacje pozarządowe są stowarzyszenia, fundacje oraz związki stowarzyszeń zwane federacjami. Stowarzyszenie rozumiane jest jako „dobrowolne i stosunkowo trwałe zrzeszenie ludzi, utworzone w celu prowadzenia określonej działalności społecznej, wychowawczej, socjalnej czy też kulturalnej, umożliwiającej zarazem zaspokajanie indywidualnych zainteresowań jego członków” (Bocian 2000, s. 159).

Zgodnie z art. 2.1 Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. W polskim porządku prawnym funkcjonują dwa rodzaje stowarzyszeń: stowarzyszenie zwykłe (uproszczone) oraz stowarzyszenie zarejestrowane. Aby utworzyć stowarzyszenie zwykłe wystarczą trzy osoby, uchwalenie regulaminu, nazwy, celu istnienia. Ponadto, w odróżnieniu od wymogów stawianych fundacjom, cele stowarzyszenia nie muszą być społecznie użyteczne. Należy także wskazać siedzibę, wybrać przedstawiciela oraz pisemnie poinformować organ nadzorujący o jego założeniu. Z kolei stowarzyszenie zwykłe nie ma osobowości prawnej, natomiast jako że jest organizacją społeczną ma zdolność sądową, co oznacza, że może występować przed sądem jako strona. Sposób powołania stowarzyszenia zarejestrowanego jest bardziej sformalizowany, ale za to ma ono osobowość prawną (Staśkiewicz 2017, s. 166). Do jego utworzenia potrzeba co najmniej 7 osób (członków-założycieli) (zob. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, Dz.U. z 1989 r., Nr 20, poz. 104 z późn. zm.).

Fundacja stanowi spersonifikowany majątek przekazany przez fundatora na ściśle określone cele i jest zakładana w związku z przekazaniem jej przez fundatora konkretnego majątku. Jako, że fundacja nie jest związkiem osób, lecz prawnie wyodrębnionym majątkiem, nie można być członkiem fundacji. Można jedynie zasiadać w jej władzach (Ogonowski, Gibalska 2014). Fundacje funkcjonują na podstawie przepisów Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach, Dz.U. z 1984 r., Nr 21, poz. 97).

Z kolei federacja jest tworzona przez organizacje działające wspólnie wokół konkretnego i dalekosiężnego celu. Przyjmuje ona sformalizowaną strukturę i zasady działania zawarte w statucie oraz innych oficjalnych dokumentach (Staśkiewicz 2017).

W literaturze przedmiotu można odnaleźć wiele innych nazw określających typ organizacji pozarządowych, m.in.: organizacje charytatywne, organizacje *non profit*, organizacje wolontarystyczne, organizacje obywatelskie. Wyróżnia się także: „organizacje samopomocowe (swoją działalność wiążą ściśle z pomocą swoim członkom), organizacje opiekuńcze (zajmują się wszystkimi potrzebującymi pomocy), organizacje przedstawicielskie (reprezentują jakąś konkretną społeczność), organizacje mniejszości (działają na rzecz grup mniejszościowych różnego rodzaju), organizacje tworzone *ad hoc* (są tworzone, żeby przeprowadzić jednorazową akcję), organizacje hobbystyczno-rekreacyjne (zrzeszają ludzi połączonych jedną pasją), organizacje zadaniowe (wykonują zadania, które zlecają im władze państwowe), organizacje tradycyjne (działają dla wielu osób i zrzeszają wiele osób) (Pawłowska 2015, s. 169).

Wzrost liczby organizacji społecznych wynika w dużym stopniu z konieczności oferowania różnych form pomocy społecznej wielu jednostkom potrzebującym wsparcia w rozwiązywaniu problemów wynikających z trudnej sytuacji życiowej. Wśród nich coraz częściej pojawiają się mężczyźni, którzy ze względu na przeobrażenia w podejściu do oceny ról i zadań rodzicielskich oraz nadal funkcjonujących stereotypów płci z jednej strony przeżywają kryzys tożsamości (por. Batinder 1993; Dudak 2013; Melosik 2006) i nie radzą sobie z faktem, że w wielu aspektach życia nie są już niezastąpieni, a dotychczas pełnione przez nich zadania i funkcje z powodzeniem realizują kobiety. Z drugiej strony odejście od dotychczasowego podziału ról na typowo kobiece i typowo męskie stwarza szansę mężczyznom realizowania się w rolach, których pełnienie nie było społecznie akceptowane lub było uznawane za nieodpowiednie dla mężczyzn. Odnosi się to przede wszystkim do roli rodzicielskiej, która dla mężczyzn była rolą drugoplanową, mniej istotną zarówno dla samych mężczyzn, ale również społecznie przypisaną kobietom. Współczesny wizerunek męskości odnosi się do nowego paradygmatu, który, zdaniem Krzysztofa Arcimowicza (2003, s. 28) „akcentuje równość oraz partnerstwo mężczyzn i kobiet, uznając te wartości za fundamentalne w tworzeniu nowego ładu społecznego. Zawiera koncepcje androgyniczności i samorealizacji rozumiane jako dążenie do pełni człowieczeństwa. Mężczyzna nie walczy z istniejącą w nim kobiecością. [...] Nowy paradygmat pozwala na eksponowanie zarówno cech męskich, jak i kobiecych, pozwala osiągnąć pełnię indywidualnego potencjału człowieka”.

Zatem coraz częściej podkreśla się, że realizowanie się mężczyzn w roli ojca zaangażowanego daje mu poczucie spełnienia i satysfakcji życiowej.

W dotychczasowych opracowaniach naukowych poruszających problematykę ojcostwa znaczenie obecności ojca w życiu dziecka jest omawia-

ne głównie w kontekście różnic w odniesieniu do zadań i funkcji pełnionych przez matkę i ojca (Pospiszyl 2012; Wolicki 2000). W najnowszych, chociaż nielicznych, publikacjach akcentuje się również w coraz większym stopniu istotną rolę, jaką pełni ojciec w życiu dziecka w sytuacji rozwodu, wskazuje się na posiadanie przez mężczyzn kompetencji do pełnienia roli rodzicielskiej oraz podkreśla się zaangażowanie ojca w proces wychowania dziecka mimo rozpadu rodziny i ograniczenia ojcu kontaktów z dzieckiem (Dudak 2011; Dudak 2013; Dudak, Klimkowska 2017; Ogrodzka-Mazur i in. 2016; Sosnowski 2011; Sosnowski 2018).

Odpowiedzią na zmiany zachodzące w rolach społecznych i często wynikające z tego trudności w radzeniu sobie mężczyznom z nową sytuacją oraz poszukiwanie wsparcia w dążeniu do jej poprawy jest wzrost liczby organizacji społecznych, których działalność skierowana jest do ojców świadomych swojej roli w życiu dziecka, pragnących uczestniczyć w jego życiu, czerpiących satysfakcję z bycia ojcem zaangażowanym. Ojcowskie organizacje społeczne wpisują się w działania, które, jak twierdzi Anthony Giddens (2010, s. 283), polegają na przejmowaniu „kontrol nad obszarami życia, które uległy represji instytucjonalnej”. Warto podkreślić, że mężczyźni coraz częściej traktują korzystanie z pomocy organizacji społecznych i specjalistów w rozwiązywaniu problemów jako skuteczny sposób na osiągnięcie założonego celu, a nie oznakę słabości i bezradności, co w tradycyjnym paradygmacie męskości stanowiło typową ocenę społeczną.

Stowarzyszenia i fundacje działające na rzecz ojcostwa mają za zadanie przede wszystkim wspieranie ojców walczących z dyskryminacją w sądach rodzinnych, ubiegających się o prawo do opieki i kontaktów z dzieckiem po rozwodzie. Ważnym zadaniem jest także promowanie wizerunku ojca zaangażowanego w życie dziecka, radzącego sobie w procesie wychowania i opieki nad dzieckiem, zainteresowanego rozwojem dziecka, czerpiącego satysfakcję z bycia ważną osobą w jego życiu. Istotne znaczenie ma również prowadzenie działań edukacyjnych ukierunkowanych na zwiększanie poziomu świadomości oraz kompetencji rodzicielskich ojców.

Działalność organizacji pozarządowych wspierających ojców jest popularna w wielu krajach, jednak państwem, w którym sieć stowarzyszeń i fundacji na rzecz ojcostwa jest rozbudowana i poszczególne organizacje stanowią wzór dla nowo powstających inicjatyw w innych krajach są Stany Zjednoczone Ameryki. Do najbardziej znanych stowarzyszeń działających w tym kraju należą m.in.: Stowarzyszenie Parents Without Partners, Father United for Equal Rights, American Divorce Association for Men (Amerykańskie Stowarzyszenie Rozwodowe dla Mężczyzn); American Society of Separated and

Divorced Men (Amerykańskie Stowarzyszenie Mężczyzn Pozostających w Separacji i Rozwiedzionych); Free Man (Wolni Mężczyźni); Men's Resource Center (Centrum Pomocy dla Mężczyzn); Men's Rights Association (Stowarzyszenie Praw Mężczyzn); National Congress for Men (Krajowy Kongres dla Mężczyzn); National Association for Widowed Persons (Krajowe Stowarzyszenie Osób Owdowiałych). Istnieją również instytucje wsparcia społecznego niosące pomoc samotnym ojcom w zakresie edukacji, opieki i wychowania. Należą do nich: ośrodki rodzinne dla dzieci – Child and Family Centers, Solo Parents oraz Preschool Nurseries – żłobki, mające na celu zapewnić fachową opiekę najmłodszym dzieciom, wychowywanym przez samotnych ojców (Stojanowska 2000). W Polsce działalnością na rzecz pomocy ojcom walczącym o prawa do dziecka, ochrony interesów ojców dyskryminowanych przez sądy rodzinne zajmują się stowarzyszenia, fundacje i portale internetowe¹. Charakteryzują się one różnorodnością pod względem zasięgu, liczby członków, realizowanych celów wyznaczonej misji. Obecnie o popularności danej organizacji ojcowskiej w Polsce decyduje przede wszystkim nastawienie na pomoc ojcom z uwzględnieniem dobra dziecka. Ponadto istotne jest, aby pomoc i wsparcie skierowane do zainteresowanych mężczyzn były organizowane przez takich specjalistów, jak prawnicy, pedagodzy i psychologzy. Warto podkreślić, że w ofercie stowarzyszeń ojcowskich coraz mniej jest organizacji nastawionych wyłącznie na wspieranie mężczyzn w walce przeciwko byłym żonom.

Narodowe Centrum Ojcostwa – idea powstania stowarzyszenia

Narodowe Centrum Ojcostwa jest w Polsce jednym z najprężniej działających stowarzyszeń na rzecz ojcostwa i co istotne, ofertę pomocy prowadzi nie tylko na terenie naszego kraju, ale również za granicą. Stowarzyszenie rozpoczęło swoją działalność w 2001 roku, ostatecznie zostało zarejestrowane w 2006 pod nazwą Centrum Praw Ojca i Dziecka. W 2018 roku z inicjatywy założycieli przekształciło się w Narodowe Centrum Ojcostwa. Inicjatorem powstania stowarzyszenia był obecny prezes – Ireneusz Dzierżęga, który od początku działalności współpracuje z prawnikami, biegłymi sądowymi, pedagogami i psychologami. Naczelnymi hasłami, którymi kieruje się stowarzyszenie w swojej działalności są: „Pomagać ojcom odzyskać dzieci”, „Walczyć o prawa dzieci do ojców”, „Promować prorodzinne zmiany w prawie”, „Chronić rodzi-

¹ Wykaz działających stowarzyszeń na rzecz poprawy sytuacji ojców w Polsce można znaleźć w: Dudak 2013, s. 48–50.

nę i jej prawdziwe wartości” i „Propagować odpowiedzialne ojcostwo”. Narodowe Centrum Ojcostwa kontynuuje wieloletnią działalność prowadzoną przez jej członków w ramach Stowarzyszenia Centrum Praw Ojca i Dziecka. Członkami organizacji są prawnicy, psycholodzy, pedagodzy i inni specjaliści, którzy aktywnie i skutecznie pomagają ojcom i rodzinom w trudnych sprawach rozwodowych, prowadzą sprawy sądowe, udzielają wsparcia psychologicznego i pedagogicznego oraz promują zaangażowane ojcostwo.

Wśród sukcesów członkowie Narodowego Centrum Ojcostwa wymieniają: przekonanie władz do słusznych zmian w prawie, w tym wprowadzenia mediacji rodzinnych, porozumień rodzicielskich o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem oraz orzekania opieki naprzemiennej rodziców nad dzieckiem. Stowarzyszenie w swojej działalności współpracuje i może liczyć na wsparcie m.in. Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania, Rzecznika Praw Dziecka, Senackiej Komisji ds. Rodziny i Polityki Społecznej, a także Krajowej Rada Sądowniczej². O trudnej i wymagającej wytrwania działalności świadczy fakt, że nie wszystkie działania związane z poprawą sytuacji ojców przynoszą pożądane rezultaty. Dotyczy to głównie opieki naprzemiennej, która nie została powszechnie wprowadzona w polskim prawie rodzinnym jako priorytetowa forma opieki nad dzieckiem w sytuacji rozvodu rodziców. Trudności z wprowadzeniem i stosowaniem w polskim prawie rodzinnym tej formy opieki wspólnej wynikają niewątpliwie z niejednoznacznych opinii na temat możliwości jej zastosowania oraz skutków dla funkcjonowania dziecka i małżonków. Wśród pozytywnych ocen opieki naprzemiennej wymienia się przede wszystkim fakt, iż dzieci po rozwodzie utrzymujące regularne kontakty z obojgiem rodziców, są lepiej przystosowane społecznie, mają wyższe poczucie wartości, nie przejawiają trudności w nawiązywaniu relacji w grupie rówieśniczej i rodzinie niż dzieci pozbawione kontaktu z jednym z nich. Z kolei negatywne opinie dotyczą kwestii organizacyjnych związanych z koniecznością przewożenia rzeczy osobistych dziecka z domu jednego rodzica do domu drugiego lub też zakupem dodatkowych rzeczy osobistych dziecka. Ponadto, zdaniem wielu psychologów, ciągła zmiana miejsca zamieszkania nie daje dziecku poczucia stabilizacji, które ma istotne znaczenie dla prawidłowego rozwoju osobowości jednostki (zob. Bauserman 2002; Dudak 2012; Dudak 2017; Kucharski 2010).

Ważnym elementem działalności stowarzyszenia, oprócz dążenia do zmian w prawie rodzinnym, jest pomoc indywidualna, po którą zgłaszają się

² <http://www.prawaojca.org.pl/stowarzyszenie/idea-powstania-narodowego-centrum-ojcostwa/> (data pobrania: 29.08.2018).

ojcowie będący w skomplikowanej sytuacji życiowej związanej z utrudnieniem przez matkę kontaktów z dzieckiem. W toku dotychczasowej działalności organizacji udało się pomóc kilkunastu tysiącom ojców poprzez poradnictwo prawne i psychologiczne oraz udział przedstawicieli Stowarzyszenia w postępowaniach sądowych. Ojcowie zgłaszający się do organizacji oczekiwali przede wszystkim wsparcia w zakresie przygotowania dokumentacji sądowej, opracowania strategii prowadzenia rozmowy w sądzie oraz ukierunkowania ich postępowania w kontaktach z matką dziecka w celu uniknięcia eskalacji konfliktu i zwiększenia swoich szans do obiektywnej oceny w sądzie, pozwalającej na uzyskanie korzystnego orzeczenia odnośnie do utrzymania kontaktów z dzieckiem. Warto podkreślić, że ojcowie ubiegający się o prawo do opieki lub uregulowania kontaktów z dzieckiem doświadczają wielu trudności i muszą radzić sobie ze stereotypową oceną ich kompetencji rodzicielskich (zob. Dudak, Klimkowska 2017).

Cele, zakres i główne obszary działalności Narodowego Centrum Ojcostwa

Stowarzyszenie, prowadząc od wielu lat swoją działalność, kieruje się następującymi celami:

1. Zatrzymanie procesu marginalizacji ojcostwa w życiu społecznym i rodzinnym.
2. Propagowanie znaczenia roli ojca w życiu dziecka i rodziny, szczególnie w sferze nauki, edukacji, oświaty i wychowania.
3. Dążenie do poszanowania i egzekwowania praw ojców w imię najlepszego interesu dziecka.
4. Dążenie do zmian praktyki działania sądów i podległych im instytucji, która pomija prawo ojca do pełnego uczestnictwa w życiu i wychowaniu dziecka.
5. Działania zmierzające do tego, aby polski wymiar sprawiedliwości w rzeczywisty sposób respektował prawa ojców oraz dzieci i przeciwdziałał wszelkim aspektom ich naruszania.
6. Dążenie do pełnego poszanowania praw dziecka zawartych w Konstytucji RP, Konwencji Praw Dziecka, Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym.
7. Propagowanie, inicjowanie oraz wspieranie działań parlamentu, rządu oraz innych jednostek centralnych i samorządowych, które dążą do wspierania ojcostwa i rodziny, w tym wzajemnych praw, obowiązków, rodzicielskiej odpowiedzialności i pozytywnych wzorców wychowawczych.

8. Niesienie pomocy ojcom i dzieciom w zakresie ich wzajemnych praw w stosunku do siebie.
9. Inicjowanie zmian legislacyjnych zmierzających do prawnego egzekwowania prawa ojca do dziecka i dziecka do ojca, a także lobbing w zakresie zmian ustawodawczych, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego i cywilnego w celu ochrony interesów dzieci i rodziców.
- 10) Monitorowanie przypadków łamania praw ojca i dziecka.
- 11) Promocja dobrych praktyk, aktywizacji społeczności lokalnych oraz pomoc innym organizacjom w tym prawna, doradcza, szkoleniowa w zakresie budowy społeczeństwa obywatelskiego.
12. Inicjowanie tworzenia lokalnych organizacji, grup wsparcia i samopomocy na terenie całego kraju.
13. Pomoc społeczna, w tym ojcom, dzieciom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej oraz działanie na rzecz wyrównywania szans tych rodzin i osób.
14. Pomoc dzieciom zaniedbanym, porzuconym, niepełnosprawnym oraz osieroconym.
15. Popularyzacja idei mediacji rodzinnej i społecznej.
16. Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
17. Działanie na rzecz popularyzacji sportu i kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży.
18. Działanie na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji ze względu na płeć.
19. Działanie w sferze przeciwdziałania patologiom społecznym i rodzinnym.
20. Działanie na rzecz osób pokrzywdzonych i poszkodowanych: przestępstwem, złym prawem, dyskryminacją, wykluczeniem społecznym i bezprawnymi działaniami innych osób i organów.
21. Przeciwdziałanie przemocy, a przede wszystkim wobec wszelkim zjawiskom przemocy i demoralizacji w stosunku do dzieci i młodzieży.
22. Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji i świadomości społecznej.
23. Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozbawionych pracy i starszych.
24. Promocja i organizacja wolontariatu oraz działalności charytatywnej³.

³ <http://www.prawaojca.org.pl/stowarzyszenie/idea-powstania-narodowego-centrum-ojcostwa/> (data pobrania: 28.08.2018).

Narodowe Centrum Ojcostwa w swoim statucie określiło i realizuje cele swojej działalności poprzez:

1. Dokonywanie audytu, kontroli, monitoringu instytucji, organizacji, jednostek struktury państwowej lub osób fizycznych, gdy wymaga tego realizacja celów statutowych Centrum oraz sporządzanie z tych działań raportów i przedstawianie wyników odpowiednim władzom oraz opinii publicznej.
2. Reprezentowanie interesów członków Centrum i osób trzecich przed właściwymi władzami w sprawach związanych z realizacją celów statutowych, zwłaszcza w sprawach rodzinnych, alimentacyjnych, karnych i majątkowych oraz w obronie innych praw, w szczególności na mocy art. 61 kpc, art. 87 § 3 kpc, art. 90 kpk i art. 91 kpk oraz innych obowiązujących przepisów, jako organizacja społeczna udzielająca pomocy rodzinie oraz jej członkom.
3. Prowadzenie pozaszkolnych form edukacji dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych.
4. Podejmowanie inicjatyw, uczestnictwo i realizacja zadań pożytku publicznego powierzonych do wykonania przez organy administracji publicznej lub inne.
5. Pomoc innym organizacjom, w tym: prawna, doradcza, szkoleniowa w zakresie budowy społeczeństwa obywatelskiego.
6. Prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych z zakresu nauk społecznych, prawnych i humanistycznych, w tym badań statystycznych.
7. Prowadzenie badań rynku i opinii publicznej, w tym badań statystycznych.
8. Wspieranie osób, których prawa w zakresie celów statutowych Centrum są łamane, poprzez udzielanie porad obywatelskich, wskazywanie miejsc uzyskania oraz udzielanie pomocy prawnej, pedagogicznej i psychologicznej.
9. Organizowanie kursów, szkoleń, konferencji oraz obozów integracyjnych dla dzieci i rodziców.
10. Tworzenie, wydawanie i sprzedaż książek, prasy, publikacji i programów edukacyjnych, informacyjnych, terapeutycznych dla dzieci i rodziców oraz nawiązywanie współpracy z instytucjami naukowymi, jednostkami struktury państwowej i innymi organizacjami zajmującymi się podobną tematyką.
11. Produkcja i sprzedaż filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych i radiowych.
12. Organizowanie i prowadzenie wszelkiego rodzaju pomocy społecznej.

Podjęmowane działania wpisują się w szeroko rozumiane zadania pedagogiki społecznej ukierunkowane na wsparcie, pomoc, edukację osób pozostających w trudnej sytuacji życiowej oraz włączanie i angażowanie w ich realizację różnych środowisk społecznych.

Podsumowanie

Organizacje społeczne stanowią ważny element wspierania i zaspokajania potrzeb społecznych, pełnią rolę integrowania jednostek oraz prowadzą do budowania kapitału społecznego. Stowarzyszenia ojcowskie, chociaż działające od wielu lat i przyjmujące różne formy, nie zawsze były pozytywnie odbierane w społeczeństwie. Wiele z nich było nastawionych przede wszystkim na walkę o dziecko po rozwodzie, a nie o dobro dziecka i jej rodziców. Współczesne podejście do roli i znaczenia ojca w rodzinie oraz zmiana postaw samych ojców wyrażająca się w chęci bycia rodzicem równoprawnym mimo rozpadu rodziny, zaangażowanym w życie dziecka, spowodowało nie tylko wzrost organizacji ojcowskich, ale również wzbudziło debatę społeczną na temat praw ojca oraz zwiększyło akceptację społeczną tego typu inicjatyw. Chociaż w naszym społeczeństwie nadal w zdecydowanej większości opiekę nad dzieckiem po rozwodzie przyznaje się matkom, to jednak zauważalny jest wzrost orzeczeń sądowych na korzyść ojców. Stąd też tak istotna jest działalność organizacji ojcowskich nastawionych na ochronę praw dziecka i ojca, ale również na realizację zadań edukacyjnych służących prawidłowemu wypełnianiu ról rodzicielskich. Warto zaznaczyć, że rozwiązaniem, które promowane jest przez Narodowe Centrum Ojcostwa, wzorem państw zachodnich, jest opieka naprzemienna, dająca możliwość przede wszystkim dziecku utrzymywać taki sam kontakt z obojgiem rodziców po rozwodzie, ale również rodzicom zachować optymalne relacje między sobą. Ten rodzaj opieki, mimo krytycznych opinii, jest przez wielu specjalistów oceniany jako bardzo dobre rozwiązanie sytuacji po rozwodzie, ponieważ zapobiega on u dziecka poczuciu osamotnienia i utraty jednego z rodziców, a u byłych małżonków stanowi dobre rozwiązanie organizacyjne.

Zaprezentowana inicjatywa jest przykładem nowego ruchu społecznego, którego działania wyraźnie skoncentrowane są na problemach wynikających z powszechnego zjawiska, jakim jest rozpad rodziny. Działalność stowarzyszenia wpisuje się w idee organizacji społecznych, ma istotne znaczenie w aktywizacji społeczeństwa na rzecz pomocy innym i stanowi ważny czynnik rozwoju kapitału społecznego.

Bibliografia

- Aktywność Polaków w organizacjach obywatelskich*, 2016, Komunikat z badań CBOS, nr 13.
- Arcimowicz K., (2008), *Wizerunek ojca w polskich mediach na przełomie XX i XXI wieku*, [w:] *Nowi mężczyźni? Zmieniające się modele we współczesnej Polsce*, M. Fuszara (red.), Trio, Warszawa, s. 115–147.
- Batinder E., (1993), *XY. Tożsamość mężczyzny*, Wydawnictwo WAB, Warszawa.
- Bauserman R., (2002), *Child Adjustment in Joint-Custody Versus Sole-Custody Arrangements: A Meta-Analytic Review*, „Journal of Family Psychology”, 16(1), s. 91–102.
- Bocian F., (2000), *Udział stowarzyszeń społecznych w przeciwdziałaniu zjawiskom patologii społecznej w środowisku lokalnym*, [w:] *Wybrane zjawiska powodujące zagrożenia społeczne*, A. Nowak (red.), Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków, s. 157–168.
- Bulira W., (2017), *Nowe ruchy społeczne: nowa jakość w polityce ponowoczesnej?*, [w:] *Nowe ruchy społeczne*, M. Marczevska-Rytko, D. Maj (red.), Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 27–36.
- Dudak A., (2011), *Samotne ojcostwo*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków.
- Dudak A., (2012), *Opieka naprzemienna jako nowa forma funkcjonowania rodziny po rozwodzie*, [w:] *Rodzina przestrzeni rozwoju osoby. Perspektywa pedagogiczna*, ks. M. Jeziorański, D. Opozda, A. Rynio (red.), TN KUL, Lublin, s. 285–295.
- Dudak A., (2013), *Radzenie sobie ojców ubiegających się o prawo do dziecka a ich zasoby osobiste*, Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- Dudak A., (2017), *Alternating custody as seen by fathers claiming custody of their children*, Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. Серія “Педагогіка”, 4/36, s. 105–117.
- Dudak A., Klimkowska K., (2017), *Sukces jako doświadczenie biograficzne ojców sprawujących opiekę nad dzieckiem*, Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- Giddens A., (2010), *Nowoczesność i tożsamość*, PWN, Warszawa.
- Kucharski R., (2010), *Perspektywy stosowania w Polsce opieki wspólnej*, Fundacja Akcja, Warszawa.
- Marczevska-Rytko M., Maj D. (red.), (2017), *Nowe ruchy społeczne*, Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- Melosik Z., (2006), *Kryzys męskości w kulturze współczesnej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków.
- Offe C., (1995), *Nowe ruchy społeczne: przekraczanie granic polityki instytucjonalnej*, [w:] J. Szczupaczyński, *Władza i społeczeństwo: Antologia tekstów z socjologii polityki*, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa, s. 226–233.
- Ogonowski A., Gibalska A., (2014), *Fundacje i stowarzyszenia. Funkcjonowanie i opodatkowanie*. Kraków: Forum Doradców Podatkowych.
- Ogrodzka-Mazur E., Błahut G., Chmiel T.B., (2016), *społeczne ojcostwo. Konteksty kulturowe, pedagogiczne i prawne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Pawłowska E., (2015), *Organizacje pozarządowe a kapitał społeczny*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Seria: Organizacja i Zarządzanie”, 77, s. 167–176.
- Pospiszyl K., (2012), *Ojciec a wychowanie dziecka*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa.
- Sosnowski T., (2011), *Ojciec we współczesnej rodzinie*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa.
- Sosnowski T., (2018), *Ojcostwo w perspektywie pokoleniowej: studium socjopedagogiczne*, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa.

- Staškiewicz U., (2017), *Rola organizacji pozarządowych w Polsce w zaspokajaniu potrzeb społecznych*, „Obronność. Zeszyty Naukowe”, 3(23), s. 162–184.
- Stojanowska W., (2000), *Władza rodzicielska pozamałżeńskiego i rozwiedzionego ojca. Studium socjologiczno-prawne*, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa.
- Wolicki M., (2000), *Rola ojca w rodzinie*, [w:] *Horyzonty ojcostwa*, A. Grabarz (red.), Poligrafia Wyższego Seminarium w Rzeszowie, Rzeszów, s. 18–26.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach, Dz.U. z 1984 r., Nr 21, poz. 97.
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, Dz.U. z 1989 r., Nr 20, poz. 104 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity), Dz.U. z 2003 r., Nr 96 poz. 873.

Źródła internetowe

- <http://www.prawaojca.org.pl/stowarzyszenie/idea-powstania-narodowego-centrum-ojcostwa/>
(data pobrania: 29.08.2018).